

บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ

นายไพฑูลย์ พูลพิพัฒน์

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

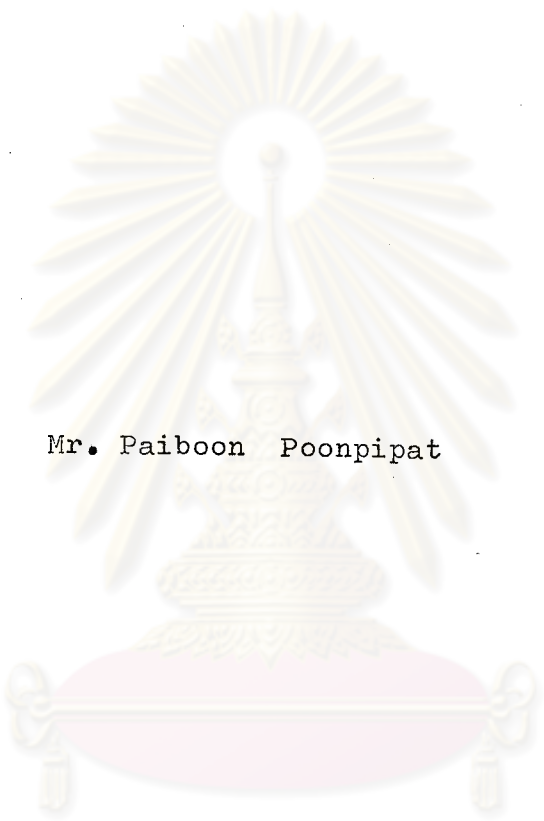
ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

116404855

ROLES OF PROVINCIAL SCHOOL SUPERVISORS
IN NORTHERN REGION

Mr. Paiboon Poonpipat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ

โดย   นายไพพลัย   พูลพิพัฒน์

ภาควิชา   บริหารการศึกษา

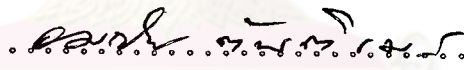
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์   บุญจิตราคุลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย   ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์   บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย   คันติเมช

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์   บุญจิตราคุลย์

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์   บุญสวัสดิ์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ

ชื่อนิติกร   นายไพฑูริย์ พูลพิพัฒน์

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์

ภาควิชา   บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา   2522

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 470 คน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด 139 คน และครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา 331 คน ซึ่งอยู่ภาคเหนือรวม 15 จังหวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจ 2 ชุด ชุดที่หนึ่งสำหรับถามศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ชุดที่สองสำหรับถามครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา แบบสำรวจทั้ง 2 ชุดมีส่วนที่เหมือนกัน 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด รวม 6 ท่านคือ การนิเทศการสอนและการบริหาร

งานวิชาการ การประชุม อบรม สัมมนาครูและการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การศึกษา ทดลอง
วิจัย และพัฒนาหลักสูตร การผลิตและเผยแพร่เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการและ
อุปกรณ์การสอน การประเมินผลการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย แบบสำรวจสำหรับ
ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดมีตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน แบบสำรวจทั้ง
2 ชุด มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบมาตราส่วนประเมินค่า

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ตัวอย่างประชากรตอบ จำนวน
470 ฉบับ ได้รับคืนมาและใช้ได้จำนวน 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.25 แล่นำมาวิเคราะห์
ข้อมูลโดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม
มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด นอกจากนี้ทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี
มากที่สุด และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในปัจจุบันระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด ศึกษา
นิเทศก์ประจำจังหวัดส่วนมากมีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป สำหรับครูใหญ่ส่วนมากมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
2. การปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในคาน
ทาง ๆ

2.1 การนิเทศการสอนและการบริหารงานวิชาการ ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์
มีความเห็นแตกต่างกันคือ ครูใหญ่ เห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดไม่ได้ปฏิบัติงานตาม
แต่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า ตนได้ปฏิบัติงานในคานนั้นน้อย

2.2 การจัดประชุม อบรม สัมมนาครู และปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
ทั้งครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นไม่แตกต่างกันคือ เห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดได้
ปฏิบัติในคานนั้นน้อย

2.3 การศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาหลักสูตร ทั้งครูใหญ่และศึกษานิเทศก์
มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดได้ปฏิบัติงานในคานนั้นน้อย

2.4 การผลิตและเผยแพร่เอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการและอุปกรณ์การสอน ทั้งครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความเห็นไม่แตกต่างกันคือ เห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดได้ปฏิบัติงานในค่านับน้อย

2.5 การประเมินผลการศึกษา ทั้งครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดได้ปฏิบัติงานในค่านับน้อย

2.6 การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดได้ปฏิบัติงานในค่านับน้อย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดให้ความเห็นว่า มีปัญหาดังนี้ การไม่ได้รับการสนับสนุนค่านับงบประมาณอย่างเพียงพอ การไม่มีเวลาเพียงพอในการออกนิเทศ การขาดยานพาหนะในการออกนิเทศ อัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดมีไม่เพียงพอ การขาดวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างเพียงพอในการให้การอบรมครู การขาดแคลนวัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานการนิเทศ การไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาจากโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Roles of Provincial School Supervisors in
                         Northern Region

Name   Mr. Paiboon Poonpipat

Thesis Advisor   Assistant Professor Noppongs Bunyajitradulya

Department   Educational Administration

Academic Year   1979

ABSTRACT

Purposes of the Study

1. To study roles and responsibilities of provincial school supervisors in the Northern Region.
2. To study the problems concerning the supervisory performance of provincial school supervisors in the Northern Region.

Research Procedures

The total population in this study included 470 persons: 139 provincial school supervisors and 331 elementary school principals in the Northern Region, consisting of 15 provinces.

The instruments used in this study were questionnaires: the first for the provincial school supervisors and the second for the elementary school principals. The two questionnaires consisted of two similar parts: Status of the respondents, performance of the provincial school supervisors' tasks in the six-area of supervisory functions and academic administration, in-service training including seminars and the enhancing the quality of education, research and curriculum development, producing and

distributing supplementary educational materials, educational evaluation, and other assigned work. The questionnaire for the provincial school supervisors had another part concerning the problems in their supervisory performance. The questionnaires were constructed in the form of checklists and rating scales.

A total of 470 questionnaires were distributed by mail. Of these, 349 copies or 74.25 percent, were returned. The data were then analyzed by computing the percentages of frequencies.

Conclusions

1. Status of the respondents. Most of the respondents are between 31 and 40 years old. Most of them have between 11 and 15 years of service, and have been in their present positions between 1 and 5 years. Most of the provincial school supervisors have bachelor's degrees, but most of the elementary school principals have no degree.

2. The performance of the provincial school supervisors in the six-area tasks.

2.1 The two groups of the respondents disagreed in rating the performance of supervisory functions and academic administration. The elementary school principals said that the provincial school supervisors did not perform this function, but the supervisors rated it as "little".

2.2 The two groups of respondents agreed in rating the performance of the supervisors in in-service training including seminars and the enhancing the quality of education as "little".

2.3 The two groups of respondents agreed in rating the performance of the supervisors in research and curriculum development as "little".

2.4 The two groups of respondents agreed in rating the performance of the supervisors in producing and distributing supplementary educational materials as "little".

2.5 The two groups of respondents agreed in rating the performance of the supervisors in educational evaluation as "little".

2.6 The two groups of respondents agreed in rating the performance of the supervisors in the assigned work as "little".

3. Problems in supervisory performance.

The provincial school supervisors indicated the problems which they found as follows: lack of budget in supporting their work; insufficient time to supervise in schools; shortage of vehicles for transportation; shortage of supervisory personnel; lack of resource persons and supervisory experts; lack of educational facilities and equipment for supervisory management; lack of cooperation in educational evaluation from schools and other concerned organization.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย ซึ่งได้ให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เถรยอด อาจารย์ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง อาจารย์พะนอม แก้วกำเนิด อาจารย์ ประกาศ แสงเพชร อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์เอกราช น้อยประสิทธิ์ และ อาจารย์เพ็ญสุข หวังแก้ว ที่ได้กรุณาตรวจแบบสอบถามและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก คึกขานีเทศก์ ประจำจังหวัดและกลุ่มครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ จากคึกขานีเทศก์ประจำจังหวัดและกลุ่มครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาใน เขต 7 และ เขต 8

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณผู้ที่ได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้นไว้ในโอกาสนี้ หายที่สุด นี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณเข้มช้อย สนธิเดช ที่ได้กรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ไพมุลย์ พูลพิพัฒน์

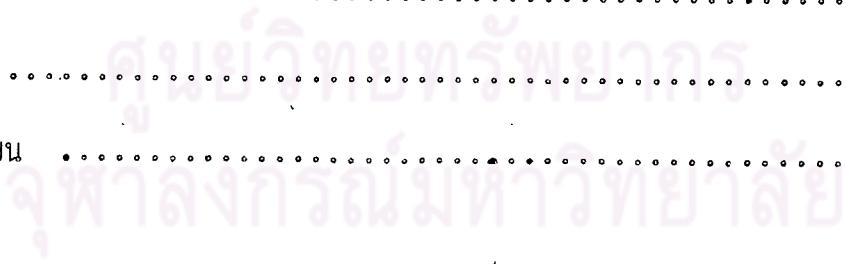
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ร
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	13
ขอบเขตของการวิจัย	14
ข้อตกลงเบื้องต้น	14
นิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	15
วิธีดำเนินการวิจัย	16
ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	18
แนวคิดเกี่ยวกับกรณีพิเศษการศึกษา	26
- ความหมายของการนิเทศการศึกษา	26
- ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	28
- ความหมายของศึกษานิเทศก์	29

- ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
- งานวิจัยในประเทศ	62
- งานวิจัยในต่างประเทศ	65
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	75
วิธีดำเนินการวิจัย	75
ประชากร	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
การทดลองแบบสอบถาม	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	83
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
5 สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	168
บรรณานุกรม	186
ภาคผนวก	191
ประวัติผู้เขียน	220

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม 76
2	จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม 80
3	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับคืน และใช้ได้ในการวิจัย 82
4	กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ 84
5	กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุราชการ 85
6	กลุ่มประชากรจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน 87
7	กลุ่มประชากรจำแนกตามวุฒิ 88
8	การมาเยี่ยมโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในปีการศึกษา 2518 ตามความเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา 90
9	การเชิญศึกษานิเทศก์มาเยี่ยมโรงเรียนในปีการศึกษา 2518 ตามความ เห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา 91
10	จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ออกนิเทศในปีการศึกษา 2518 ตามความ เห็นของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด 92
11	ความถี่ในการออกนิเทศโรงเรียนแต่ละโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ประจำ จังหวัดในปีการศึกษา 2518 ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด 93
12	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนและ การบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูใหญ่ 95
13	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนและ การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ 103
14	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการประชุม อบรม สัมมนาครู และปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูใหญ่ 111

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเกี่ยวกับการจัดประชุม อบรม สัมมนาครู และปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของ ศึกษานิเทศก์	116
16. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเกี่ยวกับการศึกษา ทดลอง วิจัย และการพัฒนาหลักสูตร ตามความคิดเห็นของครูใหญ่	121
17. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับการศึกษา ทดลอง วิจัย และการพัฒนาหลักสูตร ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์	124
18. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่ เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการและอุปกรณ์การสอน ตาม ความคิดเห็นของครูใหญ่	127
19. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่ เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการและอุปกรณ์การสอน ตาม ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์	130
20. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับการประเมินผล การศึกษา ตามความเห็นของครูใหญ่	134
21. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับการประเมินผล การศึกษา ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์	139
22. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับงานอื่น ๆ ที่ได้รับ มอบหมาย ตามความเห็นของครูใหญ่	144
23. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด เกี่ยวกับงานอื่น ๆ ที่ได้รับ มอบหมาย ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์	149

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ความเห็นของครูใหญ่เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด	154
25	ความเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ..	156
26	ความเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการออกนิเทศในโรงเรียน	158
27	ความเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการจัดประชุม อบรม สัมมนาครู และปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษา	161
28	ความเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้าน การศึกษา ทดลอง วิจัยและการพัฒนาหลักสูตร	163
29	ความเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้าน การผลิตและเผยแพร่เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ และ อุปกรณ์การสอน	165
30	ความเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการประเมินผลการศึกษา	166

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย